

Др Наташа Стојановић,*
Редовни професор Правног факултета,
Универзитет у Нишу

ПРЕГЛЕДНИ НАУЧНИ РАД
10.5937/zrpfno-28321

UDK: 347.919:347.65/.68(497.11)
Раd примљен: 09.09.2020.
Раd прихваћен: 12.10.2020.

ПОСТУПАК ЗА РАСПРАВЉАЊЕ ЗАОСТАВШТИНЕ И ПРЕТХОДНО ПИТАЊЕ**

Апстракт: Предмет пажње аутора јесу решења српског законодавца посвећена решавању претходног питања које се може јавити у поступку за расправљање заоставштине. Истраживање је спроведено са циљем да се пронађу аргументовани одговори на питања: Када постоји спор о примени права, а када спор о чињеницама који се тиче права наслеђа? Како треба разумети правни стандард „право које је мање вероватно“? Која то обележја оставинског поступка спречавају да настали спор буде решен подједнако квалитетно као у парничном или управном поступку? Зашто се решавање спора о чињеницама које су од утицаја на право наслеђа препушта другом суду или управном органу, када је орган који расправља заоставштину претходно решио врло комплексна питања? Да ли постоји бојазан да ће судија, односно јавни бележник који расправља заоставштину у конкретном случају бити довољно компетентан да реши настали спор, када се има у виду његова стручна оспособљеност, поготово јавних бележника? За потребе рада коришћени су правнодогматски, нормативноправни, историјскоправни и упоредноправни метод. Аутор, са циљем постизања вишег степена правне сигурности, доследнијег поштовања начела ефикасности и економичнијег утврђивања наследноправних дејстава смрти једног лица, предлаже одговарајуће измене и допуне правила о ванпарничној процедури.

Кључне речи: поступак за расправљање заоставштине, право наслеђа, претходно питање, спор о чињеницама, спор о примени права.

---

* natasa@prafak.ni.ac.rs

** Раd је настао као резултат финансирања од стране Министарства просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије према уговору евиденциони број 451-03-68/2020-14/200120.

1. Уводне напомене

Иако се поступак за расправљање заоставштине у правној литератури често карактерише као неспорни поступак (на пример: Антић, Балиновац, 1996: 26), у суштини то није увек јер учесници овог поступка могу да се споре око питања од утицаја на утврђивање наследноправних дејстава нечијег отвореног наслеђа.

Када међу учесницима оставинског поступка постоји несагласије око постојања и садржине одређеног права или правног односа од чијег решења зависи одлука органа који расправља заоставштину, а о коме није надлежни орган одлучио, тада говоримо о претходном (прејудицијелном, инцидентом) питању (слично: Stamenković, 1990: 66; Gavella, Belaj, 2008: 482). То претходно питање, према свом правном карактеру, увек је правно питање и представља самосталну правну целину, која, притом, може да буде главни предмет одлучивања у неком другом правном поступку (Крећ, Рајић, 1964: 715; Петрушић, 2016: 341–342; Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 116).

Српски законодавац, свестан чињенице да неспорност оставинског поступка неће бити увек правило у пракси, и да постоји потенцијална опасност од неког претходног питања, креирао је више правила, садржаних у Закону о ванпарничном поступку,¹ којима се уређује поступање органа надлежног за расправљање заоставштине у случају спора насталог међу учесницима тог поступка због различитог гледања на неко претходно питање. Један број тих правила тиче се уопште ванпарничног поступка као метода правне заштите (тзв. општа правила), док се друга правила односе искључиво на поступак за расправљање заоставштине или неке друге ванпарничне поступке (тзв. посебна правила).²

У општим одредбама домаћег Закона о ванпарничном поступку јасно је прописано да решавање претходног питања може бити у надлежности ванпарничног суда који одлучује у конкретном случају, уколико овим или другим законом није другачије одређено.³ Међутим, када се у

1 Закон о ванпарничном поступку. *Службени гласник РС*. Бр. 25. 1982, 48. 1988; *Службени гласник РС*. Бр. 46. 1995 – други закон, 18. 2005 – други закон, 85. 2012, 45. 2013 – други закон, 55. 2014, 6. 2015 и 106. 2015 – други закон.

2 Посебна правила у вези прекида оставинског поступка и упућивања на други поступак ради решавања спорног питања везују се не само за оставински поступак (чл. 119–121 ЗВП), већ и за поступак уређења управљања и коришћења заједничке ствари (чл. 145–146 ЗВП), поступак за деобу заједничке ствари или имовине (чл. 150 ЗВП) и поступак судског депозита (чл. 219 ЗВП). О томе опширније видети код: Stamenković, 1990: 65–66.

3 Видети: чл. 22, ст. 1 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

току ванпарничног поступка међу његовим учесницима појави спор о појединим чињеницама од значаја за одређено право, тада тај исти суд мора да упути учеснике поступка на парнични или управни поступак како би се решио настали спор.⁴ Дакле, актуелни Закон о ванпарничној процедури, угледајући се на решење садржано у савезном Закону о наслеђивању,⁵ одступа од правила из Закона о судском ванпарничном поступку Краљевине Југославије,⁶ које је омогућавало суду који поступа у конкретном случају да, „према приликама“, спор о чињеницама сам реши или упути странке на парницу.⁷

У посебним одредбама Закона о ванпарничном поступку Републике Србије којима се уређује поступак за расправљање заоставштине, наведене су, примера ради, спорне чињенице од којих зависи овлашћење које има утемељење у наследноправним прописима, а због чега надлежни орган мора прекинути овај поступак и упутити његове учеснике на парнични или управни поступак да тамо реше настали спор. Ради се о спорним чињеницама од којих зависи право наслеђа, а нарочито о чињеницама које се тичу пуноважности или садржине завештања; односу оставиоца и наследника на основу кога се он, по правилима редовног законског наслеђивања, позива на наслеђе; величини наследног дела и, у вези са тим, урачунавања у наследни део; о основаности искључења из наслеђа или основаности разлога за недостојност; о томе да ли се неки од наследника одрекао наслеђа и сл.^{8 9}

Српски законодавац, нормирањем оставинског поступка, одступа од општег правног режима решавања претходног питања, прописивањем да спор о примени права решава сам орган који расправља заоставштину, без могућности да га препусти другом органу на решавање (више код: Петрушић, 2016: 346–347).

---

4 О општем режиму решавања претходног питања у ванпарничном поступку видети детаљно код: Petrušić, 2001: 211–219.

5 Видети: чл. 221 Закона о наслеђивању Федеративне Народне Републике Југославије. *Службени лист ФНРЈ*, Бр. 20. 1955; *Службени лист СФРЈ*, Бр. 19. 1965 и 42. 1965.

6 Закон о судском ванпарничном поступку Краљевине Југославије. *Службене новине*. Бр. 178 – XLVII – од 24. јула 1934. године.

7 Видети: чл. 10, ст. 2 Закона о судском ванпарничном поступку Краљевине Југославије.

8 Видети: чл. 119 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

9 С правом је примећено у правној литератури да овако срочена формулација није најсрећније решење из разлога што нека питања, по редовном току ствари, не могу да се подведу под окриље спора о чињеницама, попут пуноважности завештања. Видети: Петрушић, 2016: 344, нап. бр. 8.

Осим спора о примени права и спора о чињеницама од којих зависи право наслеђа, домаћи Закон о ванпарничном поступку додатно нормира спор о праву на испоруку (легат) или о другом праву.¹⁰ И у овом случају се учесници оставинског поступка упућују на парнични или управни поступак да реше настали спор, само није, због недоречености и непрецизности српског законодавца, јасно да ли се ту има у виду спор о чињеницама или и спор о примени права (опширније код: Стојановић, 2011: 425).

До прекида поступка за расправљање заоставштине, према одредбама Закона о ванпарничном поступку Републике Србије, такође долази и када међу учесницима овог поступка настане спор о чињеницама или о примени права у погледу састава заоставштине оставиоца или захтева потомака оставиоца који су са њим живели да им се из заоставштине издвоји део који одговара њиховом доприносу у повећању вредности заоставштине.¹¹

Актуелни Закон о ванпарничној процедури уређује само прекид оставинског поступка када се претходно правно питање може решити једино у парничном или управном поступку. У овом законском тексту, дакле, нема ни помена о томе како треба да поступи надлежни орган који расправља заоставштину у конкретном случају, када се, као претходно, јави питање кривичноправног карактера (примера ради, од стране потенцијалног наследника извршено убиство оставиоца).¹² Овде има места за аналогну примену одговарајућих правила, садржаних у Закону о парничном поступку Републике Србије,¹³ која практично дају одрешене руке органу надлежном за вођење оставинског поступка да, према околностима конкретног случаја, одлучи да ли ће сам решити то питање или прекинути поступак и упутити његове учеснике на кривични поступак (тако и: Познић, 1955: 263; Петрушић, 2001: 215–218; супротно: Salma, 1995: 160).

Предмет наше анализе јесу правила о претходном питању која се односе на поступак за расправљање заоставштине са циљем да се испита њихова вредност и практична применљивост, као и колико су она у служби правне

---

10 Видети: чл. 120 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

11 Видети: чл. 121 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

12 Наравно, прекид оставинског поступка у овом случају могућ је само ако то претходно питање кривичноправног карактера није већ решено. Тада, по слову закона, постоји везаност оставинског суда правноснажном одлуком кривичног суда. Видети: чл. 13 Закона о парничном поступку Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 72. 2011, 49. 2013 – одлука УС, 74. 2013 – одлука УС, 55. 2014, 87. 2018 и 18. 2020.

13 Видети: чл. 12 и чл. 223, ст. 1, тач. 1 Закона о парничном поступку, у вези са чл. 30, ст. 2 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

сигурности, ефикасног и економичног утврђивања наследноправних дејстава нечије смрти.

2. Када постоји спор о чињеницама а када спор о примени права који се тиче права наслеђа?

Према слову домаћег Закона о ванпарничном поступку, уколико се међу учесницима оставинског поступка појави спор о примени права, тада о томе одлучује сам орган који расправља заоставштину. Ако међу учесницима овог ванпарничног поступка настане спор о чињеницама, онда се таква врста спора препушта другом надлежном органу – парничном суду или органу управе.¹⁴

Закон о ванпарничној процедури Републике Србије не дефинише када постоји спор о примени права, а када спор о чињеницама од чијег расветљавања зависи право наслеђа одређеног наследника.

Готово је опште усвојено у теорији (Познић, 1955: 260; Крећ, Рајић, 1964: 717; Vizner, 1967: 462; Антић, Балиновац, 1996: 51; Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 527) да спор о примени права подразумева несагласност међу учесницима оставинског поступка о смислу и садржини правила обухваћених одредбама Закона о наслеђивању¹⁵ или другим правним прописима релевантним за дати случај расправљања заоставштине.¹⁶ Осим тога, спор о примени права тиче се и несагласја о томе која правна норма треба да буде примењена у конкретном случају расправљања заоставштине на утврђене неспорне чињенице (тзв. спор о супсумцији). Дакле, код спора о примени права несагласност се везује за горњу премису судског силогизма.

Под окриље примене права, те и могућег спора између учесника оставинског поступка, спада употреба и правних стандарда, чију садржину

---

14 Видети: чл. 119, ст. 1 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

15 Закон о наслеђивању. *Службени гласник РС*. Бр. 46. 1995, 101. 2003 – одлука УС РС и 6. 2015.

16 Тако: „Када се током оставинског поступка утврди да је оставилац за живота сачинио писмени тестамент пред сведоцима, према којем је своје непокретне ствари оставио лицу ван реда законског наслеђивања, али да овако сачињени тестамент очигледно не испуњава форму прописану чл. 64, ст. 1 Закона о наслеђивању, јер тастатор није био писмен, па је на тестаменту уместо потписа ставио отисак кажипрста, онда у овом случају не постоји спор о чињеницама, већ спор о примени права, због чега је суд овлашћен да у смислу чл. 208, ст. 3 Закона о наслеђивању ово правно питање расправи у оставинском поступку.” Одлука Општинског суда у Тополи, О. бр. 116/76. Наведено према: Ристић, Ристић, 155.

одређује орган који расправља заоставштину, на основу околности конкретног случаја, иако се ради увек о истом појму.¹⁷ Закон о наслеђивању Републике Србије употребљава више оваквих инструмената правне технике попут, примера ради: „предмети домаћинства мање вредности који служе за задовољавање свакодневних потреба“,¹⁸ „теже огрешење о законску обавезу издржавања“,¹⁹ „трајни престанак заједнице живота са оставиоцем“,²⁰ „недостатак нужних средстава за живот“,²¹ „имовинско стање“, „способност за привређивање наследника“, „дужина трајања заједнице живота“,²² „западање у оскудицу“,²³ „изузетне прилике“,²⁴ „права намера завештаоца“,²⁵ „несавесно лице“,²⁶ „груба неблагодарност“,²⁷ „неподношљиви односи између уговорних страна“,²⁸ „знатно отежано испуњење уговорених обавеза“ и сл.^{29 30}

Спорочињеницама постоји када међуучесницима поступка за расправљање заоставштине постоји несагласје о постојању или непостојању одређене чињенице из стварног живота, те отуда и „различито поимење једног или више животних догађаја“ (Антић, Балиновац, 1996: 51). Дакле, код спора о чињеницама несагласност се везује за доњу премису судског силогизма (тако и: Познић, 1955: 260; Крећ, Рајић, 1964: 717–718; Vizner, 1967: 462; Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 514).

Узимајући за полазну основу теоријско разграничење спора о примени права и спора о правно релевантним чињеницама од значаја за право наслеђа могу се извести одређени закључци.

17 О правним стандардима као средствима правне технике, видети детаљно код: Лукић, 1963: 182.

18 Видети: чл. 1, ст. 3 Закона о наслеђивању Републике Србије.

19 Видети: чл. 4, ст. 1, тач. 4 Закона о наслеђивању Републике Србије.

20 Видети: чл. 22, ст. 1, тач. 3 Закона о наслеђивању Републике Србије.

21 Видети: чл. 23, ст. 1 и чл. 31, ст. 1 Закона о наслеђивању Републике Србије.

22 Видети: чл. 23, ст. 3 и чл. 32 Закона о наслеђивању Републике Србије.

23 Видети: чл. 23, ст. 2 и чл. 31, ст. 4 Закона о наслеђивању Републике Србије.

24 Видети: чл. 110, ст. 1 Закона о наслеђивању Републике Србије.

25 Видети: 135, ст. 1 Закона о наслеђивању Републике Србије.

26 Видети: чл. 169, ст. 2 Закона о наслеђивању Републике Србије.

27 Видети: чл. 192, ст. 1 Закона о наслеђивању Републике Србије.

28 Видети: чл. 201, ст. 1 Закона о наслеђивању Републике Србије.

29 Видети: 202, ст. 1 Закона о наслеђивању Републике Србије.

30 О правним стандардима у сфери наслеђивања као могућем извору спора о примени права, видети више код: Познић, 1955: 262; Крећ, Рајић, 1964: 717–718; Антић, Балиновац, 1996: 51.

Када је реч о предметима домаћинства, међу учесницима поступка за расправљање заоставштине може бити спорно да ли су одређени, потенцијални корисници ове привилегије живели у заједничком домаћинству са оставиоцем или је спорна вредност ових добара (наравно, ако већ није тражен попис и процена заоставштине) или је спорно да ли су одређени предмети домаћинства служили задовољавању свакодневних потреба. Тада постоји спор о чињеницама. Међутим, ако међу тим истим учесницима оставинског поступка нема сагласја о томе да ли се одређена имовинска добра могу сматрати предметима домаћинства мање вредности или, да ли се одређене ствари могу сматрати предметима домаћинства који служе за задовољавање свакодневних потреба, онда је посредни спор о примени права (тако и: Zuglia, 1956: 70; Vizner, 1967: 461; Антић, Балиновац, 1996: 51).

У вези недостојности за наслеђивање, спор о чињеницама постоји уколико међу учесницима поступка за расправљање заоставштине нема сагласја о томе да ли је наследник давао средства за издржавање оставиоцу за његовог живота. Спор о примени права, међутим, постоји када се они не слажу око тога да ли се недавање издржавања може подвести под теже огрешење о законску обавезу издржавања.³¹

У сфери законског наслеђивања, спор о чињеницама, рецимо, постоји када међу учесницима оставинског поступка нема сагласности о томе да ли је одређено лице ванбрачни сродник оставиоца (тако и: Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 519), док спор о примени права постоји када син оставиоца захтева већи део наслеђа у односу на оставиочеву кћи, позивајући се на то да је он његов мушки потомак. Затим, спор о чињеницама постоји када учесници поступка за расправљање заоставштине не могу да се сложе да ли је уопште заједница живота између оставиоца и његовог супружника престала, а спор о примени права, да ли је та иста заједница трајно престала. Такође, уколико је међу учесницима оставинског поступка спорно да ли супружник оставиоца има средства за издржавање или колико та средства износе, онда је у питању спор о чињеницама. Ако се, међутим, ови исти субјекти споре око тога да ли супружник има нужних средстава за живот или не, или пак да ли би поделом заоставштине запао у оскудицу, онда је посредни спор о примени права (тако и: Познић, 1955: 262-263; Zuglia, 1956: 71; Благојевић, Антић, 1991: 419). Када међу санаследницима постоји спор да ли је неко од њих уопште примио поклон

---

31 У правој литератури има залагања да, независно од врсте спора, у вези недостојности за наслеђивање, о њима треба увек да одлучује орган који расправља заоставштину, полазећи од тога да о разлозима недостојности суд води рачуна по службеној дужности. Видети: Zuglia, 1956: 72.

или у каквом је стању била дарована ствар у време чињења поклона, онда постоји спор о чињеницама. Међутим, ако међу учесницима овог поступка нема сагласја да ли се одређено оставиочево давање сматра поклоном или да ли се одређено доброчином давање може подвести под уобичајене поклоне, мање вредности, онда је у питању спор о примени права (тако и: Zuglia, 1956: 72; Vizner, 1967: 461; Стојановић, 2011: 339; Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 524).

У домену нужног наслеђивања, спор о чињеницама, на пример, постоји када међу учесницима оставинског поступка нема сагласности о редоследу учињених поклона којима се вређа нужни део нужних наследника (тако и: Благојевић, Антић, 1991: 419). Спор о примени права, међутим, постоји када се учесници овог поступка не слажу око тога да ли трошкови школовања улазе у обрачунску вредност заоставштине. Такође, ако је међу учесницима поступка за расправљање заоставштине спорно како је нужни наследник, искључен из наслеђа, водио живот, онда је посреди спор о чињеницама. Међутим, уколико учесници овог поступка не могу да постигну сагласност око тога да ли се такав начин вођења живота сматра непоштеним, онда је у питању спор о примени права.

У сфери завештајног наслеђивања, спор о чињеницама, рецимо, постоји, уколико се учесници оставинског поступка не слажу око садржине несталог завештања. Спор о примени права, међутим, постоји, а тиче се садржине завештања, када међу учесницима овог поступка нема сагласности да ли је једно лице одређено за наследника или испорукопримца (тако и: Познић, 1955: 261). Затим, спор о чињеницама постоји када учесници поступка за расправљање заоставштине не могу да се сагласе да ли су уопште постојале изузетне прилике за састављање усменог завештања или да ли је протекао рок од 30 дана од наступања изузетних прилика. Спор о примени права, међутим, постоји ако неко од учесника овог поступка оспорава карактер изузетности приликама у којима је сачињено усмено завештање (тако и: Познић, 1955: 262; Vizner, 1967: 460). Уколико међу учесницима оставинског поступка постоји спор о томе да ли је завештање истинито или не, онда је у питању спор о чињеницама. Међутим, ако неко од учесника овог поступка тврди да завештање има недостатака у форми, а други да је пуноважно, онда постоји спор о примени права (тако и: Познић, 1955: 262; Vizner, 1967: 460). У ситуацији када је међу учесницима оставинског поступка настао спор око значења речи и израза, употребљених у завештању, о томе, како је посреди спор о примени права, одлучује орган надлежан за расправљање заоставштине, узимајући у обзир општа и посебна правила тумачења завештања. Међутим, ако се учесници овог поступка споре око околности на темељу којих се може закључити о правој намери завештаоца, а чије се

постојање може утврдити путем одговарајућих доказних средстава, онда је посреди спор о чињеницама (тако и: Познић, 1955: 261; Крећ, Павић, 1964: 270).³² Уколико, међу учесницима поступка за расправљање заоставштине постоји спор око тога да ли је услов недозвољен или неморалан, о томе, по правилу, одлучује орган надлежан за расправљање заоставштине, будући да је посреди спор о примени права.³³ Ако су пак спорне чињенице у вези тога да ли је одређени услов немогућ, неразумљив или противречан, о томе се одлучује у парничном поступку³⁴ (тако и: Антић, Балиновац, 1996: 380).

У вези давања наследничке изјаве, спор о о чињеницама, рецимо, постоји када међу учесницима оставинског поступка нема сагласности да ли је неко од њих дао наследничку изјаву у заблуди, или да ли је неко од наследника располагао наслеђеним добрима и тиме манифестовао своју вољу о пријему наслеђа. Међутим, спор о примени права постоји када се учесници овог поступка не могу сагласити око правних последица одрицања од наслеђа једног од наследника и у име својих потомака, или око питања да ли се одређена активност наследника може сматрати актом располагања (тако и: Познић, 1955: 262; Vizner, 1967: 462; Благојевић, Антић, 1991: 419).

Већи број анализираних случајева спора о примени права и спора о чињеницама, који су од значаја за наследноправно овлашћење, недвосмислено показује тесну повезаност ових двеју целина, што отвара питање њиховог разграничења. Међутим, то није увек лако, због непостојања поузданих критеријума (Rakić-Vodinešić, 1990: 22). Штавише, успешно решавање спора о примени права често подразумева расветљавање одређених чињеница, а опет, успех у решавању спора о чињеницама у директној је вези са спором о смислу или садржини одређене одредбе у законском тексту или пак о томе која ће правна норма бити примењена у конкретном случају. Отуда, као логично се намеће питање зашто је решавање спора о чињеницама и спора о примени права, начелно, раздељено и препуштено на решавање различитим органима?

---

32 Аутори Антић и Балиновац сматрају да су сва спорна питања у вези тумачења завештања правна питања, што, како смо видели, не одговара реалном стању ствари. Видети: Антић, Балиновац, 1996: 51.

33 Одступање је прописано у случајевима нормираним у чл. 121 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

34 Други аутори, на ову тему, износе мишљење да независно од тога да ли треба да се испита да ли је услов дозвољен, моралан, могућ, разумљив или непротивречан, о томе треба увек да одлучи орган који расправља заоставштину. Видети: Zuglia, 1956: 69; Марковић, 1981: 438.

3. Учесник оставинског поступка који се упућује на парнични или управни поступак у својству тужиоца

Како је већ речено, када међу учесницима поступка за расправљање заоставштине настане спор око одређеног правног питања, на органу овлашћеном за расправљање заоставштине је задатак да „открије“ да ли је посреди спор о чињеницама или спор о примени права. Уколико надлежни орган дође до закључка да се учесници оставинског поступка споре о (не) постојању одређених чињеница, онда њега чека још један, чини се подједнако комплексан задатак, да сазна чије је право мање вероватно, како би се исти учесник, у својству тужиоца, упутио да спорно питање реши у одговарајућем поступку и докаже своје тврдње.

Српски законодавац, употребом правног стандарда „право које је мање вероватно“, омогућава органу надлежном за расправљање заоставштине да оцени „без доказног поступка“ (Познић, 1955: 264) чијим ће тврдњама и доказима, у погледу постојања или непостојања одређене спорне чињенице, поклонити више вере у погледу додељивања улоге тужиоца као процесно теже улоге. Притом, у тексту домаћег Закона о ванпарничној процедури, нема додатних мерила која би олакшала утврђивање „до степена вероватноће, не и уверења“ (Антић, Балиновац, 1996: 51), који учесник оставинског поступка је „јачи“, а ко „слабији“ у праву.

Закон о судском ванпарничном поступку Краљевине Југославије је у погледу одређивања улоге тужиоца у случају спора о чињеницама од значаја за право наслеђа био прецизнији, па ако ћемо и правно креативнији, прописујући више правила релевантних за процену мање или веће вероватности права неког од учесника оставинског поступка. Као полазна тачка у нормирању ове ситуације узето је рангирање правних основа позивања на наслеђе.

Будући да је уговор о наслеђивању јачи правни основ позивања на наслеђе у односу на завештање и диспозитивне одредбе у закону, следи да ће у случају спора о чињеницама, на парницу у улози тужиоца бити упућен учесник који се позива на наслеђе на основу изјаве последње воље или на темељу закона.³⁵ Притом, битно је за уважавање овог критеријума да су код уговора о наслеђивању (а исто важи и за завештање) испоштовани захтеви форме и да његова истинитост није образложено оспорена,³⁶ тј.

---

35 Овај критеријум за упућивање учесника оставинског поступка на парнични поступак прихватили су судови у својој пракси и после Другог светског рата. У том правцу, рецимо, видети: одлуку Врховног суда НР Србије Гзз.15/52 и одлуку Врховног суда Хрватске ГЗЗ 37/1983. Наведено према: Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 519.

36 Тако, у случају да се искази сведока усменог завештања међусобно не подударaju, на парницу треба да буде упућен завештајни наследник у улози тужиоца, а против

да се оспоравање темељи на чињеницама „којима се оправдано сумња у истинитост исправе“ (Горшић, 1935: 439).

У ситуацији да настане спор о чињеницама између учесника оставинског поступка који се позивају на наслеђе на темељу истог правног основа наслеђивања, онда се на парницу, у улози тужиоца, упућује онај учесник који ради доказивања свог права наслеђа претходно мора да обеснажи „јачи наслов свог противника“.³⁷ Међутим, уколико се истинитост уговора о наслеђивању или завештања на коме се оснива „јаче“ право наслеђа образложено оспорава, онда се, у својству тужиоца, на парницу упућује онај учесник оставинског поступка који своје наследноправно овлашћење темељи на оспореном правном основу.^{38 39}

Евидентно је да употреба правног стандарда „право које је мање вероватно“, с једне стране, даје широку слободу органу који расправља заоставштину да у случају спора о постојању или непостојању одређене чињенице одлучи кога ће упутити на парницу као тужиоца не водећи се, притом, строгим упутствима законодавца, будући да их нема. Коришћене наведеног правно-техничког израза у пракси, с друге стране, може имати за последицу да орган надлежан за расправље заоставштине у предметима, идентичним по спорним чињеницама, поступа различито, што не иде у прилог правној сигурности, јер закон не важи једнако за све учеснике оставинског поступка, а може представљати и добру подлогу за вођење дуготрајних и скупих парница (слично и: Škarica, 1988: 42).

Како би се примена правног стандарда „право које је мање вероватно“ уједначила у пракси, посленици правне мисли су указали на постојање неколико критеријума који томе могу помоћи.

законског наследника. Видети: О. в. с. од 5. априла 1864. године, Гл. У. 1895. Иста процесна ситуација треба да наступи, уколико је писмени тестамент био поцепан, а потом „сложен и слепљен“. Видети: О. в. с. од 13. марта 1877. године, Гл. У. 6405. Наведено према: Горшић, 1935: 440.

37 То потврђује и предратна судска пракса која налаже законском наследнику из даљег наследног реда да претходно оспори право наслеђа наследнику ближег наследног реда. Видети: О. в. с. од 3. јануара 1899. године, Гл. У. Н. Ф. 443; Нот. Ц. 1899. године. Бр. 33. Наведено према: Горшић, 1935: 441.

38 Видети: чл. 99, ст. 2 Закона о судском ванпарничном поступку Краљевине Југославије.

39 Тако: „Ако има више супротних наследничких изјава поднесених на основу два тестаментна као и на основу закона, има се парницом прво решити питање који тестамент даје јачи наслов за наследство, а затим законски наследник треба да подигне тужбу против оног тестаментарног наследника који је победио у напред поментој парници“. Видети: О. в. с. од 14. августа 1895. године, Гл. У. 15.554. Наведено према: Горшић, 1935: 441.

Тако, поједини правни писци сматрају да се у процени тога чије је право мање вероватно треба руководити: тврдњама које су мање вероватне, понуђеним доказима који су мање убедљиви, у односу на оно што супротна страна нуди и правилима о расподели терета доказивања (Vizner, 1967: 467; Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 515). Други теоретичари на ову тему закључују да уз ове критеријуме, у процени тога чије је право мање вероватно, треба додати и одговарајуће законске претпоставке (Петрушић, 2016: 347–348). Има, такође, аутора који износе мишљење да одговор на питање чије је право мање вероватно треба, у првом реду, тражити у правним претпоставкама које су у директној вези са спорним правом, а које, редовно, таквој странци не користе у конкретном случају. Уколико закон не прописује правну претпоставку за конкретан случај, онда, као допуна том критеријуму, служи правило о терету доказивања (Радоман, 1966: 8). Други правни писци се у одговору на питање чије је право мање вероватно руководе „снагом“ понуђених доказа, законским претпоставкама и сличним, не прецизирајући шта заправо израз „слично“ подразумева (Zuglia, 1956: 65). Поједини аутори поједностављују виђење целокупне процесне ситуације, тврдњом да је мање вероватно право оног учесника оставинског поступка које је у несагласју са исправама и законским претпоставкама (Stamenković, 1990: 74).

Свако од наведених правних схватања има не само теоријску већ и практичну вредност. Невоља је, међутим, што су поједини критеријуми (попут, понуђених доказа који су мање убедљиви) постављени тако да их орган надлежан за расправљање заоставштине може широко тумачити и, самим тим, различито применити у пракси. Осим тога, јасно је да се за све спорове о чињеницама не могу пронаћи законске претпоставке које би биле оријентир у одговору на питање чије је право мање вероватно. За посебну је дискусију и то што неке законске претпоставке, попут, примера ради: „доказивање основаности искључења терети оног ко се на искључење позива“, нису у потпуном сагласју са слободом завештајних располагања,⁴⁰ а и самим критеријумом „чије је право мање вероватно“ (Станковић, Трговчевић Прокић, 2019: 515). А опет, будући да су, поред сличности које повезују изнета мишљења, евидентне и различитости, које и те како могу бити добра подлога за шаролику праксу у поступку за расправљање заоставштине, јасно је да је потребно у самом тексту домаћег

40 Анализирајући ову законску претпоставку која се везује за искључење из наслеђа, проистиче да то што је завешталац сачинио завештање и распоредио заоставштину на начин како је он сматрао да треба, и притом искључио неког нужног наследника из наслеђа, не значи много, јер тај исти нужни наследник може истаћи приговор неоснованог искључења из наслеђа, а онда терет доказивања лежи на оном наследнику ко се на искључење позива.

Закона о ванпарничној процедури дати смернице за разумевање правног стандарда „право које је мање вероватно“.

Чини се да би ту, као врло корисно, могло послужити већ изнето решење, садржано у Закону о судском ванпарничном поступку Краљевине Југославије. На крају крајева, рангирање правних основа позивања на наслеђе као одлучујућег критеријума за разумевање чије је право мање вероватно, има оправдања јер се доследно поштује воља оставиоца о распореду заоставштине, садржана у завештању, наравно, под претпоставком да су испуњени захтеви форме за сачињено завештање и да се његова аутентичност образложено не оспорава (тако и: Благојевић, Антић, 1991: 421; Антић, Балиновац, 1996: 52). Уз наведени критеријум, упоредо би требало да се узму у обзир законске претпоставке које се везују за спорни случај, ако постоје, и уколико нису у супротности са основним критеријумом⁴¹, па тек на крају применити правило о расподели терета доказивања.⁴²

4. Како би требало приступити решавању спора о чињеницама, насталом у оставинском поступку *de lege ferenda*?

Премда је, према актуелном Закону о ванпарничној процедури Републике Србије, орган који расправља заоставштину дужан да прекине оставински поступак у случају да међу његовим учесницима настане спор о чињеницама које су од утицаја на право наслеђа и упуте их на парнични или управни поступак, не упуштајући се у решавање насталог спора, *de facto*, како је већ речено, он нема пасивну улогу по том питању. Наиме, орган у чијој је надлежности расправљање заоставштине у конкретном случају мора да уђе у средиште самог спора, како би проценио да ли се несагласије међу учесницима поступка тиче спора о примени права или спора о чињеницама и, ако је у питању ова друга врста спора, да ли је постојање или непостојање тих чињеница од значаја за право наслеђа. Када се томе дода да је у власти органа овлашћеног за расправљање заоставштине да процени чије је право мање вероватно, како би том учеснику доделио улогу тужиоца у предстојећем парничном или управном поступку, намећу се, као логична,

---

41 На пример: Закон о наслеђивању Републике Србије претпоставља да су сва лица са навршених 15 година живота способна за расуђивање, те самим тим имају завештајну способност (чл. 79), или, ако је оставилац био формално у браку у време отварања наслеђа, претпоставља се да је између супружника постојала заједница живота (на основу чл. 22, ст. 1, тач. 3). Ко тврди супротно то мора доказати.

42 Примера ради, неспособност или недостојност за наслеђивање се не претпостављају, већ се разлози за примену ових установа морају доказати. Слично видети код: Марковић, 1981: 439–440.

одређена питања. Која то обележја оставинског поступка спречавају да настали спор буде решен подједнако квалитетно као у парничном или управном поступку? Зашто се решавање спора о чињеницама које су од утицаја на право наслеђа препушта другом суду или управном органу, када је орган који расправља заоставштину претходно решио врло комплексна питања? Да ли постоји бојазан да ће судија, односно јавни бележник који расправља заоставштину у конкретном случају бити довољно способан да реши настали спор, када се има у виду његова стручна оспособљеност, поготово јавних бележника?

Ако пођемо од тога да је у поступку за расправљање заоставштине знатно наглашеније истражно начело⁴³ у односу на расправно начело, а да је сужена примена начела диспозиције (Цуља, 1938: 593; Rakić-Vodine- lić, 1990: 22; Crnić: 2003, 186), да у њему подједнаку примену имају начело писмености и начело усмености (Станковић, Трговчевић Прокић, 2018: 39–40), да јавност, приликом расправљања заоставштне, није искључена,⁴⁴ да се примењује начело непосредности⁴⁵ и поред доминације начела посредности (Станковић, Трговчевић Прокић, 2018: 39–40), неминовно се намеће одговор да орган надлежан за расправљање заоставштине ништа квалитетније, а верујемо и ефикасније, неће решити спор о чињеницама у вези права наслеђа. Ово нарочито када је међу учесницима оставинског поступка спорна само једна чињеница од значаја за право наслеђа или међу учесницима овог поступка постоји спор о примени права, а тиче се састава заоставштине.^{46 47} Подразумева се, наравно, да расправно начело

43 О домашају истражног начела у оставинском поступку, видети, на пример, код: Crnić, *et alia*, 2003: 186.

44 Полазећи од садржине чл. 9 Закона о ванпарничном поступку Републике Србије.

45 За разлику, рецимо, од савезног Закона о наслеђивању, који је у чл. 177 прецизирао да се одлука оставинског суда темељи не само на доказима које су странке предложиле и суд који расправља заоставштину прибавио, већ и на доказима који су изведени пред другим надлежним органом, важећи ЗВП нема такво правило. Иначе, слично решење садржано је у чл. 181 Закона о наслеђивању Републике Хрватске (*Narodne novine*, br. 48/2003, 163/2003, 35/2005, 127/2013, 33/2015 i 14/2019). Интегрални текст овог Закона може се наћи на интернет адреси: <https://www.zakon.hr/z/87/Zakon-o-naslje%C4%91ivanju>. Приступ остварен 28. маја 2020. године.

46 Примери преузети од: Петрушић, 2016: 352.

47 Треба имати у виду да је хрватски законодавац, у погледу спора о примени права који се тиче састава заоставштине, његово решавање препустио органу надлежном за расправљање заоставштине. Видети: чл. 223, ст. 2 Закона о наслеђивању Републике Хрватске.

мора доћи више до изражаја у оставинском поступку,⁴⁸ али и да се учине други помаци у правцу приближавања овог ванпарничног поступка парничној процедури, како би се потпуно, ефикасно и економично утврдила наследноправна дејства смрти једног лица у току самог поступка за расправљање заоставштине (у том правцу и: Maganić, 2015: 166).

У вези другог постављеног питања, у правној литератури срећемо мишљење да код спора о чињеницама начело утврђивања истине не може доћи до пуног изражаја у ванпарничном поступку, какав је оставински поступак, већ да томе једино може да послужи парнични поступак као процесни метод заштите (Познић, 1955: 259–260; Антић, Балиновац, 1996: 50). Нисмо убеђени да се споменуто начело једино и у потпуности може остварити у парничном поступку, узимајући у обзир већ споменуто истражно начело, које подразумева да иницијатива за прикупљање процесног материјала припада органу овлашћеном за расправљање заоставштине, па самим тим и утврђивање истинитости чињеница релевантних за право наслеђа. У прилог нашој тврдњи свакако иде и додатни аргумент: прекид оставинског поступка због спора о чињеницама и упућивање странака на парницу редовно подразумева „временско развлачење“ поступка за расправљање заоставштине, чиме се директно долази у сукоб са начелом ефикасности у утврђивању наследноправних дејстава нечије смрти (тако и: Петрушић, 2016: 352). И не мање битно, прекид оставинског поступка подразумева ангажовање других органа у осветљавању спорних питања, што повећава трошкове утврђивања наследноправних дејстава смрти једног лица.

Питање стручне оспособљености судија ванпарничара, а од недавно и јавних бележника, да реше спор о чињеницама у вези права наслеђа, мислимо да уопште не треба да се поставља, будући да је реч о правницима практичарима који немају ништа мање образовања, а претпостављамо ни праксе од судија парничара. Ово утолико више што већину оставинских поступака на територији Републике Србије воде јавни бележници који су у погледу стручне оспособљености прошли „више провера“⁴⁹ од било ког судије парничара надлежног да реши спор о чињеницама. Притом, никако

---

48 Расправно начело има одговарајући значај у поступку за расправљање заоставштине што потврђује и судска пракса: „Иако се оставински поступак води по службеној дужности, суд утврђује заоставштину на основу доказа које суду прилажу наследни учесници, при чему се не дира у права наследних учесника да своја права остваре у посебном поступку, у смислу одредбе члана 26. Закона о ванпарничном поступку“. Решење Вишег суда у Београду Гж. бр. 384/12 од 23. октобра 2013. године. Наведено према: Станковић, Трговчевић Прокић, 2018: 40.

49 Услови за именовање јавног бележника ближе су уређени чл. 25 Закона о јавном бележничтву Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 31. 2011, 85. 2012, 19. 2013, 55. 2014 – други закон, 93. 2014 – други закон, 121. 2014, 6. 2015 и 106. 2015.

не смео сметнути са ума да директно у прилог начелу ефикасности, па самим тим и суђењу у разумном року, иде чињеница да је орган који расправља заоставштину већ добро упознат са проблематиком једног отвореног наслеђа, његовим чињеничним и правним комплексом, док судија парничар тек треба да се упознаје са тим.

У прилог нашем залагању да се органу надлежном за расправљање заоставштине препусти одлучивање у случају спора о чињеницама релевантним за право наслеђа, свакако иде и актуелна законодавна пракса у појединим европским државама. Наиме, према важећем аустријском Закону о ванпарничном поступку,⁵⁰ у оставинском поступку решавају се сва спорна питања међу учесницима поступка која се тичу права наслеђа.⁵¹ Изузетно од овог правила, оставински поступак може бити прекинут уколико је претходно питање предмет другог, раније покренутог поступка, и то само под условом да прекид не доводи до непотребног одуговлачења.⁵² Слично решење прихвата и немачки законодавац у Закону о поступку у породичним стварима и стварима добровољне надлежности.⁵³

5. Закључна разматрања

Анализа могућих претходних питања у поступку за расправљање заоставштине показује да двојни колосек у њиховом решавању није најприхватљивије решење са аспекта правне сигурности, ефикасности и економичнијег утврђивања дејстава једног отвореног наслеђа.

У прилог препуштању органу који расправља заоставштину да сам решава претходно питање иду: честа испреплетеност спора о чињеницама и спора о примени права; непостојање поузданих критеријума за њихово разграничење и доминација истражног начела у односу на расправно начело. Упућивање учесника оставинског поступка на парнични или управни поступак не треба да буде редовна појава, већ изузетак, ограничен

---

50 *Außerstreitgesetz* из 2003. године, BGBl I Nr. 111/2003, закључно са изменама и допунама од 22. маја 2019. године, BGBl. I Nr. 38/2019). Доступан на: [https://www.jusline.at/Ausserstreitgesetz_\(AussStrG\).html](https://www.jusline.at/Ausserstreitgesetz_(AussStrG).html). Приступ остварен 25. априла 2020. године.

51 Видети: пар. 161 *Außerstreitgesetz*.

52 Видети: пар. 25, ст. 2, тач. 1 *Außerstreitgesetz*.

53 Видети: пар. 21 Закона о поступку у породичним стварима и стварима добровољне надлежности Републике Немачке (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* из 2008. године, BGBl. I S. 2586, 2587, закључно са изменама и допунама од 12. децембра 2019. године, BGBl. I S. 2633). Доступан на: <https://www.gesetze-im-internet.de/famfg>. Приступ остварен 30. јануара 2020. године.

само на три случаја: када је претходно питање већ узето у разматрање у другом поступку, у ситуацији да се учесници овог поступка споре око састава заоставштине и када међу њима постоји спор у вези доприноса неког од потомака умрлог у повећању вредности његове заоставштине. С разлогом, јер ова спорна питања имају осим наследноправне и ширу имовинскоправну димензију.

Чак и да се оваква коренита промена не унесе у текст домаћег Закона о ванпарничном поступку, потребно је ближе прецизирати у овом законском тексту чије је право мање основано када дође до спора о чињеницама. За то постоји, чини се, добра основа, садржана у Закону о ванпарничној процедури Краљевине Југославије. На тај начин спречило би се да се правни стандард „право које је мање вероватно“ различито тумачи и примењује у пракси.

Литература/References

Антић, О. Балиновац, З. (1996). *Коментар Закона о наслеђивању*. Београд: Номос Београд.

Благојевић, Б, Антић, О. (1991). *Наследно право*. Београд: Номос.

Vizner, B. (1967). *Građansko pravo, knjiga druga, Nasljedno pravo*. Osijek: Naklada pisca.

Gavella, N. Belaj, V. (2008). *Nasljedno pravo*. Zagreb: Narodne novine.

Горшић, Ф. (1935). *Коментар ванпарничног поступка, са Уводним законом*. Београд: Издавачко и књижевско предузеће Геца Кон А. Д.

Zuglia, S. (1956). *Vanparnični postupak u ostavinskim, porodičnim, zemljišno-knjižnim, eksproprijacionim, amortizacionim i drugim stvarima*. Zagreb: Školska knjiga.

Лукић, Р. (1963). *Увод у право*. Београд: Савез удружења правника Југославије.

Maganić, A. (2015). *Novi pravci reforme izvanparničnog prava u Republici Hrvatskoj. Zbornik „Aktualnosti građanskog procesnog prava – nacionalna i usporedna pravnoteorijska i praktična dostignuća”*, Split: Pravni fakultet. 147–172.

Marković, S. (1981). *Nasledno pravo*. Београд: Službeni list SFRJ.

Petrušić, N. (2001). *Opšti režim rešavanja prethodnog pitanja u vanparničnom postupku. Pravni život. Tematski broj „Pravo i ljudske vrednosti”*. Tom III. Br. 12. Београд: Savez udruženja правника Србије. 211–220.

Петрушић, Н. (2016). Режим решавања претходних питања у оставинском поступку у контексту начела ефикасности; у: Стојановић, Н. Крстић, Н. (ур.). *Зборник радова „Двадесет година Закона о наслеђивању Републике Србије“*. Ниш: Правни факултет. 341–358.

Познић, Б. (1955). Расправљање заоставштине. *Анали Правног факултета у Београду*. Бр. 3. 257–266.

Радоман, П. Д. (1966). Критеријум упућивања на парницу поводом оставинске расправе. *Гласник Адвокатске коморе у А. П. Војводине*. Бр. 6. 4–8.

Rakić-Vodinelić, V. (1990). (Ne)potrebnost vanparničnog postupka. *Pravni život*. Бр. 1. 15–27.

Ристић, В. Ристић, М. (1994). *Приручник за практичну примену Закона о ванпарничном поступку, са коментаром, судском праксом и обрасцима*, Београд: Савремена администрација.

Salma, M. (1995). *Prethodno pitanje u građanskom sudskom postupku*. Novi Sad: Pravo.

Stamenković, D. (1990). Prekid Vanparničnog postupka i упућивање на парницу. *Pravni život*. Бр. 1. 65–81.

Станковић, Г. Трговчевић Прокић, М. (2018). *Ванпарнични и јавнобележнички поступак Републике Србије*. Београд: Службени гласник.

Станковић, Г. Трговчевић Прокић, М. (2019). *Коментар Закона о ванпарничном поступку*. Београд: Службени гласник.

Стојановић, Н. (2010). *Наследно право*. Ниш: Правни факултет.

Crnić, J. Dika, M. Hrvatin, B. Jelčić, O. Josipović, T. Matko Ruždjak, J. Koharić, Z. (2003). *Novo nasljednopravno uređenje*. Zagreb: Narodne novine.

Цуља, С. (1938). *Грађанско процесно право Краљевине Југославије, Ванпарнични поступци*. Београд: Геца Кон.

Škarica, N. (1988). О problemu упућивања на парницу странке у оставинском поступку које право суд сматра мање вјероватним. *Odvjetnik*. Бр. 3–4. 38–43.

Правни извори

Закон о ванпарничном поступку Републике Аустрије (Außerstreitgesetz из 2003. године, BGBl I Nr.111/2003, закључно са изменама и допунама од 22. маја 2019. године, BGBl. I Nr. 38/2019). Доступан на: [https://www.jusline.at/Ausserstreitgesetz_\(AussStrG\).html](https://www.jusline.at/Ausserstreitgesetz_(AussStrG).html). Приступ остварен 25. априла 2020. године.

Закон о ванпарничном поступку Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 25. 1982, 48. 1988; *Службени гласник РС*. Бр. 46. 1995 – други закон, 18. 2005 – други закон, 85. 2012, 45. 2013 – други закон, 55. 2014, 6. 2015 и 106. 2015 – други закон.

Закон о јавном бележништву Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 31. 2011, 85. 2012, 19. 2013, 55. 2014 – други закон, 93. 2014 – други закон, 121. 2014, 6. 2015 и 106. 2015.

Закон о наслеђивању Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 46. 1995, 101. 2003 – одлука УСРС и 6. 2015.

Закон о наслеђивању Федеративне Народне Републике Југославије. *Службени лист ФНРЈ*. Бр. 20. 1955; *Службени лист СФРЈ*. Бр. 19. 1965 и 42. 1965.

Закон о наслеђивању Републике Хрватске. *Narodne novine*. Вр. 48. 2003, 163. 2003, 35. 2005, 127. 2013, 33. 2015 и 14. 2019). Доступан на: <https://www.zakon.hr/z/87/Zakon-o-naslje%C4%91ivanju>. Приступ остварен 28. маја 2020. године.

Закон о парничном поступку Републике Србије. *Службени гласник РС*. Бр. 72. 2011, 49. 2013 – одлука УС, 74. 2013 – одлука УС, 55. 2014, 87. 2018 и 18. 2020.

Закон о поступку у породичним стварима и стварима добровољне надлежности Републике Немачке (*Gesetz über das Verfahren in Familiensachen und in den Angelegenheiten der freiwilligen Gerichtsbarkeit* из 2008. године, *BGBI. I S. 2586, 2587*, закључно са изменама и допунама од 12. децембра 2019. године, *BGBI. I S. 2633*). Доступан на: <https://www.gesetze-im-internet.de/famfg>. Приступ остварен 30. јануара 2020. године.

Закон о судском ванпарничном поступку Краљевине Југославије. *Службене новине*. Бр. 178 – XLVII, од 24. јула 1934. године.

Nataša Stojanović, LL.D.,
Full Professor,
Faculty of Law, University of Niš

PROBATE PROCEEDINGS AND A PREVIOUS ISSUE

Summary

In this paper, the author focuses on the legal solutions in Serbian succession law pertaining to a previous issue that may arise in the course of probate proceedings. The research has been conducted with the aim of providing reasoned answers to the following questions: When is there a dispute on the application of law, and when is there a dispute on facts (factual issues significantly affecting the right to inherit)? How should the legal standard of “the less probable right” be understood? What are the characteristics of probate proceedings that prevent the dispute resolution of the same quality as in civil (litigation) or administrative proceedings? Why is the dispute resolution on decisive facts assigned to another (civil) court or administrative body if the authority in charge of conducting the probate proceedings has resolved very complex previous issues beforehand? Will the civil court judge or the notary public conducting the probate proceedings be competent enough to resolve the dispute in a specific case, bearing in mind their professional qualification and authorities, particularly those of notaries public. The analysis in this paper is based on the dogmatic (legal science) method, legal history method, normative law method, and comparative law method. For the purpose of attaining a higher level of legal certainty and a more consistent observance of the principles of procedural economy and efficiency in establishing the succession law effects of one’s death, the author proposes adequate changes and amendments to the non-litigious procedure rules.

Keywords: probate proceedings, right to inherit, previous issues, dispute on facts, dispute on the application of law.